

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет/інститут філософський
Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія

Освітня програма Економіка

Спеціальність 051 Економіка

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Філософія
Викладач (-і)	к.філос.н., доц. Возняк С.В.
Контактний телефон викладача	099-1940015
Е-mail викладача	stepanwozniak@gmail.com
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=122&id_cou=1119
Консультації	Консультації проводяться відповідно до розкладу та графіку індивідуальних занять зі студентами
2. Анотація до курсу	
<p>Основна увага концентрується на розумінні становлення, розвитку і вирішення найзагальніших проблем людства протягом розвитку світової філософії, включаючи історію української філософської думки як невід'ємної складової духовної культури людства; формування гуманістичного потенціалу особистості, її високої духовності та загальної культури в умовах розбудови громадянського суспільства в незалежній Україні; оволодіння принципами діалектичного мислення як універсального методу пізнавальної діяльності; розвиток логічного мислення, здатності самостійно аналізувати складні явища суспільного життя; уміння свідомо використовувати наукову методологію в розв'язанні завдань професійної практики.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета викладання дисципліни «Філософія» полягає в історико-філософській та світоглядно-методологічній підготовці студентів, формуванні у студентів філософської культури як теоретичного підґрунтя університетського рівня підготовки спеціалістів та розвиток у студентів вміння адекватно розуміти специфіку людського буття; вироблення бачення особливостей різноманітних філософських концепцій впродовж історичного розвитку філософії; засвоєння студентами змісту сучасних парадигм філософії; вироблення вміння розглядати практику мисленнєвого процесу в світлі філософського підходу до феномену людини.</p> <p>Завдання курсу полягають 1) у теоретичному узагальненні студентами історичного досвіду формування та становлення філософської думки; 2) в ознайомленні з фундаментальними питаннями філософії як на загальнотеоретичному, так і на сучасно-практичному рівнях. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • фактичний матеріал по історії філософії: вихідні принципи, основні поняття, класифікації; • як відтворити логіку і обґрунтування найбільш авторитетних філософських концепцій; • осмислено-рефлексивне ставлення до образу людини як у самому собі, так і в іншому. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формулювати проблему, яка розглядається; • визначати вихідні підстави та зміст фундаментальних філософських концепцій; • порівнювати різні філософські концепції та фіксувати увагу на їх різноманітних інтерпретаціях; • фіксувати характер підходу до людського буття в залежності від системи цінностей і соціальної позиції автору опису. 	

4. Результати навчання (компетентності)

Результати навчання:

15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

Компетентності:

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу - 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
Семінарські	14
Самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий / вибірковий
2	051 Економіка	I	Цикл загальної підготовки Обов'язкові дисципліни

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Змістовий модуль</p> <p>1. Історичне розгортання філософської думки.</p> <p>Тема 1. Філософія як особлива сфера людського духу. Філософія як життєвий феномен та як спеціалізована професійна діяльність. Філософія та філософствування. Людське буття в світі: характерні риси. Світогляд та</p>	<p>10 годин лекцій, 8 годин семінарських занять</p> <p>2 години лекцій, 2 години семінарських занять</p>	<p>Петрушенко В.Л. Філософія. – Львів, 2001. Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.</p>	<p>8 годин самостійної роботи (опрацювання методичної коментуючої літератури, ведення термінологічного</p>	5	1-2 тижень навчання

<p>Філософський ерос. Філософія Аристотеля як універсальний синтез. Логіка та метафізика Аристотеля. Культурно- історичні особливості епохи еллінізму та загальний характер філософії. Основні філософські школи та напрямки.</p> <p>Тема 3. Сутнісні виміри філософії у добу Середньовіччя, Відродження та Нового Часу. Епоха еллінізму – зустріч різних світоглядних систем. Порівняння античного та християнського світоглядів. Особливості середньовічного філософствування. Основні етапи. Основні ідеї та філософський зміст християнської апологетики. Вихідні ідеї та основні представники східної (грецької) та західної (латинської) патристики. Схоластика і містика – провідні напрями середньовічної філософії. Нові риси соціально- історичного та</p>	<p>4 години лекцій, 2годин и семіна рських занять</p>	<p>Петрушенко В.Л. Філософія. – Львів, 2001. Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. Філософський словник. /Під ред. М.М. Розенталя, П.Ф.Юдіна. – К., 1964. Рассел Б. Історія західної філософії. – К: 1995. Бекон Ф “Новий органон” //Антологія світової філософії. Методичний збірник філософських текстів. Т.І. Ч.І. К: 1991.</p>	<p>12 годин самостійн ої роботи (опрацюв ання методичн оїкоменту ючої літератур и, ведення терміноло гічного словника)</p>	<p>5</p>	<p>5-6 тиждень навчання</p>
---	---	--	--	----------	---------------------------------

<p>духовного життя доби Відродження. Провідні напрямки та етапи: гуманістичний напрямок; неоплатонічний напрямок; натурфілософський напрямок. Характерні риси новоевропейського світогляду. Парадокс антропоцентричної свідомості. Гносеологічний характер філософії Нового часу. Раціоналізм та емпіризм. Френсіс Бекон як представник експериментально-досвідної гносеології. Рене Декарт як засновник новоевропейського раціоналізму. Англійська емпірична гносеологія. Бенедикт Спіноза та Готфрід Ляйбніц як представники раціоналістичної традиції Декарта. Монізм та плюралізм. Філософія Просвітництва. Загальна характеристика та історичні межі. Просвітництво як акт усвідомлення Європою самої себе. Нове бачення природи людського розуму.</p>		<p>Петрушенко В.Л. Філософія. – Львів, 2001. Філософський</p>		<p>5</p>	<p>7-8 тиждень</p>
---	--	---	--	----------	--------------------

<p>Тема 4. Німецька класична філософія та некласична філософія ХХ століття. Коперніканський переворот в гносеології І.Канта. Антропологія та етика І.Канта. Філософія Г.Фіхте як філософія діяльнісного „Я”. Філософія тотожності Ф.Шеллінга. Абсолютний ідеалізм Г.В.Ф.Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха. Зміна парадигми філософського мислення. Ідеї розроблення „наукової філософії” у європейській філософії ХІХ століття. Ірраціоналістичний волюнтаризм А.Шопенгауєра. Вихідні ідеї філософії С. К’єркегора. Ф.Ніцше як засновник „філософії життя”. Загальні особливості духовних процесів та розвитку філософії у ХХ столітті. Сцієнтистські напрями у філософії ХХ століття.</p>	<p>2 години лекцій, 2 години семінарських занять</p>	<p>енциклопедичний словник. – К., 2002. Філософський словник. /Під ред. М.М. Розенталя, П.Ф.Юдіна. – К., 1964. Рассел Б. Історія західної філософії. – К: 1995.</p>	<p>8 годин самостійної роботи (опрацювання методичної коментарюючої літератури, ведення термінологічного словника)</p>	<p>навчання</p>
---	---	---	--	-----------------

<p>Екзистенціальний напрям осмислення сутності людини та світу. Релігійний та атеїстичний варіанти. Основні ідеї філософської позиції З.Фрейда. Вплив фрейдизму на світову громадську думку ХХ століття. Філософська концепція неотомізму. Протестантська теологія як напрям релігійного філософствування. Російська релігійна філософія.</p>					
<p>Змістовий модуль 2. Фундаментальні проблеми сучасної філософії</p>	<p>6 годин лекцій, 6 годин семінарських занять</p>				
<p>Тема 5. Проблема буття, людини та свідомості у філософії. Філософський смисл проблеми буття. Життєві корені проблеми буття. Проблема буття в історико-філософському осмисленні. Сучасна наука про рівні та форми виявлення буття. Загальний смисл проблеми свідомості. Розкриття смислових аспектів свідомості в процесі історичного вивчення її.</p>	<p>2 години лекцій, 2 години семінарських занять</p>	<p>Петрушенко В.Л. Філософія. – Львів, 2001. Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. Філософський словник. /Під ред. М.М. Розенталя, П.Ф.Юдіна. – К., 1964.</p>	<p>8 годин самостійної роботи (опрацювання методичної літератури, ведення термінологічного словника)</p>	<p>5</p>	<p>9-10 тиждень навчання</p>

<p>Проблема походження свідомості. Ідеальний характер свідомості. Свідомість і мова. Таємничість буття людини. Необхідні та достатні умови існування людини. Концепції походження людини. Діяльність - вихідна основа людського буття. Структура діяльності. Співвідношення понять людина-індивід-особа-особистість-індивідуальність. Природне, соціальне, персональне, трансцендентне в людині. Феномен людської особистості та проблема її онтологічного статусу. Вихідні характеристики людської особистості. Відношення Я-Ти, Я-Інший.</p> <p>Тема 6. Проблема знання, пізнання та методології у філософії. Поняття пізнання та його види. Рівні та форми пізнання. Проблема істини в пізнанні. Співвідношення абсолютної, релятивної та конкретної істини.</p>	<p>2 години лекцій, 2 години семінарських занять</p>	<p>Петрушенко В.Л. Філософія. – Львів, 2001. Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. Філософський словник. /Під ред. М.М. Розенталя, П.Ф.Юдіна. – К., 1964.</p>	<p>8 годин самостійної роботи (опрацювання)</p>	<p>5</p>	<p>11-12 тижень навчання</p>
---	---	---	---	----------	------------------------------

<p>Гносеологія та епістемологія. Природа знання. Сутність та структура методу як способу організації людської діяльності. Проблема методу та методології у сучасній філософії. Методи і форми наукового пізнання.</p> <p>Тема 7. Проблеми суспільства, моралі та міжпарадигмальних зв'язків у філософії. Поняття суспільства. Співвідношення суспільства та природи. Суспільне та соціальне. Основні сфери суспільного життя. Людина і суспільство. Філософія історії як напрям філософського знання. Поняття історії. Історичний процес як реальність. Суб'єкт, рушійні сили, умови та чинники історичного процесу. Людина та історія. Роль особи в історії. Поняття цивілізації. Взаємозв'язок культури та цивілізації. Особливості сучасних проявів культури.</p>	<p>2 години лекцій, 2 години семінарських занять</p>	<p>Петрушенко В.Л. Філософія. – Львів, 2001. Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002. Філософський словник. /Під ред. М.М. Розенталя, П.Ф.Юдіна. – К., 1964.</p>	<p>методичн оїкоменту ючої літератур и, ведення терміноло гічного словника)</p> <p>8 годин самостійн ої роботи (опрацюв ання методичн оїкоменту ючої літератур и, ведення терміноло гічного словника)</p>	<p>5</p>	<p>13-14 тиждень навчання</p>
---	--	---	---	----------	-------------------------------

Глобальні проблеми сучасної цивілізації. Поняття науки та техніки, особливості історичного розвитку науки та техніки.					
--	--	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Усні та письмові відповіді – 35 балів Самостійна робота – 15 балів Залік – 50 балів
Вимоги до письмової роботи	<ul style="list-style-type: none"> - Своєчасність виконання навчальних завдань; - Повний обсяг їх виконання; - Якість виконання навчальних завдань; - Самостійність виконання; - Творчий підхід у виконанні завдань; - Ініціативність у навчальній діяльності.
Семінарські заняття	Семінарське заняття має на меті активну усну та письмову спільну роботу із обробленим в рамках самостійної роботи матеріалом, і оцінюється за 5-ти бальною шкалою.
Умови допуску до підсумкового контролю	<ul style="list-style-type: none"> - Наявність виконаної у повному обсязі самостійної роботи - Наявність конспектів усіх першоджерел та одиниць коментуючої літератури, що пропонується протягом читання курсу - Присутність на усіх семінарських та лекційних заняттях

7. Політика курсу

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Відвідування занять

Відвідування занять є необхідною складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції та практичні заняття курсу.

Пропуски семінарських (практичних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття протягом двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п.5.1.2. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

8. Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Петрушенко В.Л. Філософія. – Львів, 2001.

Рекомендована література

Базова

1. Арутюнов В.Х., Демченко М.М., Йосипенко С.Л., Кабика І.С., Круш О.О. Філософія: Навчально-метод. Посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: Київський економічний університет, 1999.
2. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія. – К: 1996.
3. Бичко І.В., Бичко А.К., Горак Г.І., Добронравова І.С., Малахов В.А., Філософія: Курс лекцій: Навч. посібник для студ. вузів. – К.: Либідь, 1993.
4. Бичко І.В., Бойченко І.В., Табачковський В.Г. та ін. Філософія. Підручник. – К., 2001.
5. Бойченко І.В. Філософія історії: Підручник для студ. Вищих навч. закладів. – К.: Знання, 2000.
6. Возняк С.М., Голянич М.Ю., Москаленко Ю.М. Філософська думка України: імена та ідеї. – Івано-Франківськ, 2003.
7. Воронкова В.Г. Філософія: навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 464 с.
8. Головченко Б.А. Філософська антропологія: Навчальний посібник. – К: 1997.
9. Горський В.С. Історія української філософії: Курс лекцій: Навч. посібник для студ. Вузів. – К.: Наукова думка, 1997.
10. Зарубіжна філософія ХХ ст. К., 1993.
11. Зарубіжна філософія ХХ ст.: Читанка з історії філософії у 6 кн. – К.6. – К. 1993. – 239 с.
12. Історія світової культури. Культурні регіони. Навчальний посібник Л.Т. Левчук. – К: 2000.
13. Історія світової культури. Культурні регіони: Навчальний посібник. Л.Т.Левчук. Третє видання. – К: 2000.
14. Історія філософії України. Підручник / Тарасенко М.Ф., Русин М.Ю., Бичко І.В. та інші. – К: 1994.
15. Кондзьолка В.В. Філософія і її історія. – Львів, 1996.
16. Кримський С. Філософія – авантюра духу чи літургія смислу? / Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): нач. посіб. – К.: Знання, 2009. – С. 15-27.
17. Кульчицький О. Основи філософії і філософських наук. – Мюнхен -Львів, 1995.
18. Кульчицький О. Основи філософії і філософських наук. – Мюнхен-Львів, 1995.
19. Надольний І.Ф. Філософія: Навч. посіб. – К.: Вікар, 2004.
20. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії. Онтологія людини. – К: 1995.
21. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій. – К: “Каравела”, 2002.
22. Татаркевич В. Історія філософії. – Львів. 1999.
23. Філософія. Курс лекцій (за редакцією І.Ф.Надольного). – К: 2000.
24. Філософія. Навчальний посібник. Бичко І.В. та ін. Видання 2-ге. – К: 1994.
25. Філософія: Навчально-методичний посібник. – К: КНЕУ, 2001.

Допоміжна

1. Сучасна зарубіжна соціальна філософія: Хрестоматія /Мінародний фонд «Відродження»/ В.Лях (упорядник). – К.: Либідь, 1996.
2. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями: Хрестоматія /Міжнародний фонд «Відродження»/ С.Л.Удовік (ред.) В.В. Лях (упоряд.) – К.: Ваклер, 1996.
3. Філософія. Хрестоматія / Подільська держ.аграрно-технічна академія / І.В. Демчик (упоряд.) – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2000.
4. Філософія. Хрестоматія. /Укладач В.Лагетко. – Івано-Франківськ: Плай, 2005.
5. Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.
6. Філософський словник. /Під ред. М.М. Розенталя, П.Ф.Юдіна. – К., 1964.

Рекомендовані першоджерела:

1. Аристотель. “Метафізика”. Книга IV // Антологія світової філософії. Методичний збірник філософських текстів. Т.І. Ч.І. К: 1991 с.82-83.
2. Аристотель. Категорії / Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): нач. посіб. – К.: Знання, 2009. – С. 88-98.
3. Бекон Ф “Новий органон” // Антологія світової філософії. Методичний збірник філософських текстів. Т.І. Ч.І. К: 1991.
4. Бекон Ф. “Новий органон” // Антологія світової філософії. Методичний збірник філософських текстів. Т.І. Ч.І. К: 1991 с.19.
5. Вітгенштайн Людвіг. Логіко-філософський трактат / Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): нач. посіб. – К.: Знання, 2009. – С. 403-413.
6. Гегель Г.-В.Ф. Наука логіки / Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): нач. посіб. – К.: Знання, 2009. – С. 99-112.
7. Гегель Г.-В.Ф. Феноменологія духу / Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): нач. посіб. – К.: Знання, 2009. – С. 480-490.
8. Дейвіс Н. Європа: Історія. – К: 2000 с. 698 – 782.
9. Конфуцій. “Про небо і долю” // Антологія світової філософії. Методичний збірник філософських текстів. Т.І. Ч.І. К: 1991. с.40.
10. Методичний збірник філософських текстів. Т.І. Ч.І. К: 1991 с.77.
11. Платон “Вчення про ідеї в “Парменіді” // Антологія світової філософії.
12. Расел Б. Історія західної філософії. – К: 1995.
13. Упанішади // Антологія світової філософії. Методичний збірник філософських текстів. Т.І. Ч.І. К: 1991. с. 10-11.
14. Чарвака – Локаята // Антологія світової філософії. Методичний збірник філософських текстів. Т.І. Ч.І. К: 1991. с. 28.
15. Юркевич П. Серце та його значення у духовному житті людини, згідно з ученням слова Божого / Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): нач. посіб. – К.: Знання, 2009. – С. 491-501.

Допоміжна література для конспектування студентами, які проявляють підвищений інтерес до предмету

1. Идеальное и идеал // Ильенков Э.В. Философия и культура. – М., 1991.
2. Ильенков Э.В. Проблема идеального // Вопросы философии. – 1979, - № 6, 7.
3. Зотов А. Феномен философии: О чем говорит плюрализм философских учений // Вопросы философии. – 1991. - № 12.
4. Мамардашвили М. Как я понимаю философию. – М., 1990.
5. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия? – М., 1991.
6. Хайдеггер М. Что такое философия // Вопросы философии. – 1993. - № 7.

Викладач

Возняк С.В.